

Róma

Az egész várost bejártam, hogy megtaláljam azt a kereszteződést. Tekeregtem Óbudán, majd visszakelepelet velem a HÉV Budára, kibuszoztam Pesterzsébetre, ahol egy ismeretlen helyen leszálltam, és hallgattam a párálló júliusi reggel csöndjét; a kertek olyanok voltak, mint bármilyen városi kert, akár Pesten, akár Rómában, ahol az utóbbi időben éltem, de az az otromba bérház nem volt sehol.

A kilencvenes évek közepén hagytam el Pestet és Pesttel mindent; az ízeket, a szagokat, a szavakat és a fel-felködlő gyerekkort, anyámat és a szerelmeket; ezt mind lerakni szándékoztam már a határon, mint valami csomagot. Ha majd visszajövök, ha visszajövök, hát itt lesz, gondoltam akkoriban, és úgy csuktam be magam mögött az országot, mint ahogy egy végleges szakítás után az ember a lépcsőn lesietve behúzza maga mögött a nő házának ajtaját: résnyire, határozottan.

Már évek óta Rómában éltem, amikor egyszer a piacon, ahol körtét válogattam, mert a puhán karcsú Giuliát vártam vacsorára – aki a cigaretta mellé bor helyett gyümölcsöt rágsált, és aki ettől a végtelenül kihívó cigarettázós eszegetéstől volt számomra annyira kíváncsi –, rádöbentem arra, hogy ha egyedül vagyok, még mindig magyarul gondolkodom.

Az első, kora őszi körték felfedezésének öröme magyarul ért, és mert abban a pillanatban felismertem magam körül az anyanyelv ketrecét, Giuliával durva voltam este. Nyersen, a konyhában tettem magamévá, ahol ettünk, és a langyos, téglavörös padlón a meztelensége olyan igéző volt, hogy fél évig festettem őt emlékezetből, mert nem mertem megkérni rá, hogy feküdjön le a padlómra pár órára – persze nem is nagyon ért rá ilyesmire, hiszen így is alig láttam, ráadásul a férje a barátom volt.

Ezután kezdtem következetesen irtani a szavakat magamból, ha egy ritkább kifejezés nem jutott eszembe olaszul, megnéztem a szótárban, és

addig-addig mondogattam, hogy végül az adott tárgy vagy fogalom neve az lett.

Sokan kérdezték, miért hagytam el az országot akkor, amikor már szabadság volt.

Néztek rám a rómaiak és a római nők, ezek a túl édes, fekete virágok, ezek a sűrűvérű kancák, akik kitáguló orrcimpákkal, mintha idegen méneshez tartozó hímet szimatolnának, rekedt izgalommal kérdezgettek a szocializmus borzalmairól. Hogyan magyaráztam volna el nekik Közép-Európát és azt, hogy borzalomról nem is volt szó, és épp az benne a borzasztó, hogy az égvilágon semmi se lett más az elmúlt harminc évben.

Száraz fehéret ittunk, a lányok néha pezsgőt vagy koktélt; és nem értették: azért jöttem ide, mert véglegessé vált a tudásunk arról, hogy egy másik rendszer nem változtat meg semmit, és nem törli el a félelmet, legfeljebb a sebeket fakasztja fel kis időre, hogy aztán Európa külvárosa behulljon újra önmagába. Néztam a várost, ahol élni akartam, hogy ne szorongjak, ha festenem kell, hogy ne pókhálózza be félelemmel, egyre szűkülő körökben, a vásznaimat Magyarország tompa fénytelenége, és mosolyogtam ezekre a fiatal rómaiakra.

Giulia volt talán az egyetlen, aki megértett valamit, hiszen neki férfi voltam, akinek, ahogy mondta, vadabb szaga van, mint ezeknek – és ekkor a fejével kifelé intett, Róma felé.

A város azonnal fogadott. Olyan érzésem volt, mintha azzal a lépéssel, hogy a pesti lakásom árával és némi örökséggel a zsebemben egyszerűen odaköltözöm, csak az Isten felismert terve szerint cselekedtem volna. Szinte azonnal találtam elfogadható szobát, és az első galériában, ahová bementem, rögtön képet vett tőlem a tulaj, egy fiatal hippi, aki fél éven belül igazi barátom lett. Adogattak kézről kézre, míg kialakult a római életem. Hamarosan megtanultam én is félig a bárókban, félig otthon élni, és a város, amelyet soha nem akartam meghódítani, és soha nem ígértem neki hűséget, egyszerűen megnyílt előttem és befogadott, holnapig vagy örökre.

Az ezredfordulóra ott lebegtem, ahol mindig is akartam, Európa köldökében, mégis a semmiben a képeimmel, amelyekkel egyedül Isten előtt kell majd elszámolnom.

2009 volt, 2009 ősze, amikor először előfordult, hogy magyarul nem jutott eszembe egy szó. Turisták szólítottak meg, és bár éveken át minden nap beszéltem telefonon anyámmal, az élő magyar beszéd megütött.

Keserű lett a szám, ahogy elnéztem a magyarokat, köztük egy szőke, karikás szemű lányt, végül angolul igazítottam útba őket, és amikor a szőke visszanézett – tudtam, hogy megteszi –, intettem neki. Kereszteződés –

villant be hirtelen a szó, amit kerestem, és a kilencvenes évek egyik reggele meg egy piac, Pesterzsébeten vagy Óbudán.

Beültem az első bárba, és száraz fehérét rendeltem, mert éreztem, miként tör rám szavanként egy újfajta félelem Európa köldökében. Összeszorítottam a fogam a borral a számban, hogy legalább ne mondjam ki, hogy kereszteződés, és végképp ne magyarul, de akkor már késő volt, ahogy a bor lefolyt a torkomon, úgy jöttek elő a szavak, évek óta ki nem mondott szavak, és a szavak mögött, tizenkét év után, mintha bosszút állna, ott állt Anna.

Immár teljesen valószínűtlennek tűnt, hogy Istennek bármi köze volna ahhoz, hogy Rómában vagyok, mint ahogy valószínűtlennek tűnt az is, hogy bármihez köze volna itt. Meglehet, Isten jelenleg nem Rómában van, hanem Óbudán vagy Pesterzsébeten, gondoltam, és eszembe jutott az az emberfeletti, kibírhatatlan, könnyű boldogság, amely akkor reggel elfogott, amikor a piszkos piacon kabátban könyökölve Annával sült kolbászt ettünk, és utána a szomszéd pultnál sört és feketekávét rendeltünk, aztán egymás kezét fogva kigyalogoltunk a buszmegállóig.

– Majd felhívsz, ugye? – kérdezte, és megadta a szülei számát, akik a szomszéd utcában laktak, mert neki nem volt telefonja.

– Persze – feleltem neki 1996 őszén, és a kabátom alá húztam, elátkozva előre a buszt, magamat és a festést, míg puha szőkeségét a kabátom alatt melengtettem.

Harminchárom éves voltam abban a hónapban, és tudtam már, hogy elmegyek. Napról napra, ahogy a tárgyakat eladogattam, vagy átvittem egy-egy könyvet anyámékhoz, hullott szét körülöttem minden. Családom nem volt, munkám pedig, bár valami mindig akadt – hol egy mozit kellett kidekorálnom, hol újságot, hol könyvet terveztem –, nem kötött sehová.

Ahogy akkoriban mondták, benne mozogtam az éjszakában, hiszen másként nem ment volna, a kilencvenes években az ember csak éjjel, klubokban és kocsmákban kapott efféle munkát, amikor valamelyik Kareszből vagy Tibiből kijött a dzsentrí az asztalnál, az üresre ivott fröccsöspoharak fölött kiosztotta a melót, vállat veregetve. Ők voltak a korabeli kulturális élet mecénásai, ezek a kocsmárosok és moztulajdonosok, ezek a művészek tehetségtelen, polgárnak gyanús alakok, akikre ugyan nem haragudtam, hiszen belőlük éltem, de úgy éreztem: meg kell tartanom a távolságot tőlük. A távolságot, aminek akkor már Róma volt a neve. Tudtam, hogy nagyanyám haldoklik, és hogy nagyobb összeget hagy rám, megmondta. Nem tartottam magam kegyetlennek, köztünk mindig világos beszéd járta, így hát egyszerűen tudtam siratni őt és várni Rómát.

Azon az őszön halt meg, amikor Annával találkoztam, nem sokkal a születésnapom előtt.

A gyász és a szabadulás öröme akkor már egy hónapja dobált le-fel, úgy tűnt, végre a lakásomat is sikerül eladnom, nem is rosszul. A Picasso Pointban üldögéltem, hagymalevest kértem és fröccsöt, és bámultam az utcát a nagy, üvegfalszerű ablakokon át.

Anna egy főiskolás csapattal érkezett. Hangosak voltak, kicsit részegek is, és nem volt pénzüik. Söröket rendeltek, és zacskós dohányból sodort cigarettát szívtak. Az egyikük, Roland, úgy nézett ki, mint egy fekete, göndör ördög, neki volt a legnagyobb szája. Politizáltak. Anna kezdett figyelni engem, ebben biztos voltam, nekem először ugyanis fel sem tűnt a lány. Szép volt pedig, finom rajzú arccal, karikás szemekkel, kicsit top-rongyosan, bakancsban ült az asztalnál, és folyamatosan dohányzott. Csak akkor vettem észre, amikor valamelyik Karesz vagy Tibi berontott az ajtón, és hangosan köszöntött mint Művész Urat. Az egéruat kerestem a szememmel, amikor a tekintetem Anna csúfondáros nézésébe akadt.

Ahhoz, hogy kimenjek az ajtón, el kellett haladnom az asztaluk mellett.

– Parancsoljon, Művész Úr – mondta, és félrehúzta a lábát. Meg tudtam volna fojtani.

– Jössz? – kérdeztem tőle hirtelen, ám ahelyett, hogy megdöbbsent volna, pénzt dobott az asztalra, és elköszönt. A kabátját, amit nem segitettem fel, már az utcán vette fel.

– És most hová? – kérdezte félrefordított fejjel. Zavarban voltam. Valami maradék tisztesség miatt, amennyire akartam ezt a kócos gyereklányt, annyira óvtam is volna törekeny szépségét – magamtól.

– Hány éves vagy? – kérdeztem végül tőle.

– Húsz – válaszolta nyugodtan, majd hozzátette: – Majdnem húsz.

– Gyere – mondta, és elindult az Oktogon felé, mint aki biztos benne, hogy utanamegyek. Csöndben sétáltunk végig a Nyugatiig, közben átka-roltam, és éreztem, hogy remegek, annyira kívántam a lányt, akinek akkor még a nevét sem tudtam.

A pályaudvar előtt leintettem egy taxit.

Majdnem felrobbantam a türelmetlenségtől, nem tudom, merre kanyarogtunk, azt sem figyeltem meg, hogy átmentünk-e Pestről Budára, mindenestre egyszer csak ott álltunk egy roskadt, gangos bérház előtt. Ahogy kiszálltunk, megcsapott a széntüzelésű kályhák kéményfüstje, aztán az avarszag, és mintha a Dunát is éreztem volna, végül összehangzott bennem az egész mint ős. Körülnéztem. A bérház egy kereszteződésben állt, balra kőnégyzetekkel fedett görbe utca indult kis házakkal, jobbra fémdróttal elkerített üres telek volt. Anna már a ház ajtajához vezető lépcsőn állt, a zöld korlátnak támaszkodva, amikor megkérdezte, akarok-e még sétálni.

Magam sem tudom, hogy, de az ős-szagban elolvadt a vágy, és helyette gyerekkori képek villantak fel bennem nagyanyám kertjéről, számban éreztem a naspolya ízét, és eszembe jutott, amikor a kerítésbe kapaszkodva bámultam a holdat félórán át, sötét, mozdulatlan, meleg októberi este volt, és aznap megtanultam, mi a szomorúság.

Elindultunk Annával a görbe utcában, aztán egy vágány mentén gyalogoltunk tovább. Öreg gyárépület mellett haladtunk el, vörös falában lyukak voltak, és Anna fémbetétes bakancsa kopogott mellettem.

Végül magamtól kezdtem neki Rómáról mesélni, pedig a húgomon kívül senki nem tudta, mire készülök. Anna lógott a karomon, és néha közbekérdezett. Elmondtam neki, hogy miért megyek el, vagyis a félelmet és azt, hogy Európa külvárosában hogyan lesznek pókhálósak az üres vásznak, de csak hallgatott, végül azt kérdezte, hogy tudok-e majd más nyelven festeni.

Ott álltunk ismét a bérház előtt a kereszteződésben, ő szavakat kiáltott, olyanokat, mint hogy anyatej, petrezselyem, csermely, köldök, pina, koporsó, szikra, én meg olaszul rávágtam mindet, verseny volt, amelyben ő nyer, ha a fakanalat vagy az elhidegülést nem tudom. Tudtam: akkor már két éve órákon át tanultam az új nyelvemet.

A tető alatt lakott, és mintha vonatkakatolást hallottam volna, míg be-
léhatoltam.

Anna, aki ezt a nevet mondta, amikor megkérdeztem, hogy hívják, szűz volt. Simogattam a haját, és bár nekem háttal feküdt a matracon, mozdulatlanul, mintha félig már aludna, biztos voltam benne, hogy sír.

A konyha a gangra nézett, régi csipkefüggöny takarta az ablakot, és a tűzhely, a cserpes virággal telirakott tetejű alacsony hűtő meg a konyhaszekrények szívfacsaróan tiszták voltak.

– Meghívlak reggelizni – mondtam neki, és nem is tudom, mire gondoltam. Ő vezetett a piacra, átszaladt a kereszteződésen, és megint nem nézett vissza, hogy követem-e. Úgy látszik, jól ismerték, mert itt is, ott is köszöntek neki. Vattaködös délelőtt volt, az egyik utolsó őszi nap, de amíg a sült kolbászt ettük, mégis áttörte magát a nap, és a piac üvegtetején át bevilágította a standokat. Anna haja ragyogott a fényben. Amikor kifelé indultunk, vettem neki egy zacskó naspolyát, amit a kabátzsebébe dugott.

Fél év múlva utaztam el.

Mostanában sokat vagyok Pesten. Úgy láttam, a Picasso megszűnt, vagy zárva van. A piacokat kiírtam a telefonkönyvből, járom a várost, Óbudát és Pesterzsébetet, és megint félek.

Talán mégis római lettem.